

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κ. ΚΑΡΕΜΦΥΛΛΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Εριχ Φρομ, Η αλλοτριωμένη στάση προς την κατανάλωση

Ο τρόπος της κατανάλωσής μας έχει **υποχρεωτικά** ως αποτέλεσμα το γεγονός ότι ποτέ δεν είμαστε ικανοποιημένοι, αφού δεν είναι το δικό μας πραγματικό, συγκεκριμένο πρόσωπο που καταναλώνει ένα πραγματικό, συγκεκριμένο πράγμα. Έτσι αναπτύσσουμε μια ολοένα μεγαλύτερη ανάγκη για περισσότερα πράγματα, για περισσότερη κατανάλωση. Είναι αλήθεια ότι εφόσον το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού βρίσκεται κάτω από ένα ανεκτό επίπεδο συντήρησης, θα υπάρχει μια φυσική ανάγκη για περισσότερη κατανάλωση. Είναι επίσης αλήθεια ότι υπάρχει μια βάσιμη ανάγκη για περισσότερη κατανάλωση, όσο ο άνθρωπος αναπτύσσεται πολιτιστικά και έχει πιο εκλεπτυσμένες ανάγκες για καλύτερη τροφή, για αντικείμενα καλλιτεχνικής απόλαυσης, βιβλία κ.τ.λ. Η επιθυμία μας όμως για κατανάλωση έχει χάσει κάθε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες του ανθρώπου. Αρχικά η ιδέα της κατανάλωσης περισσότερων και καλύτερων πραγμάτων είχε τη σημασία πως ένας άνθρωπος θα περνούσε καλύτερη, πιο ικανοποιημένη ζωή. Η κατανάλωση ήταν μέσο για ένα σκοπό, το σκοπό της ευτυχίας. Τώρα έχει γίνει αυτοσκοπός. Η σταθερή αύξηση των αναγκών του μας ωθεί σε μια συνεχώς μεγαλύτερη προσπάθεια, μας κάνει να εξαρτιόμαστε από αυτές τις ανάγκες και από τους ανθρώπους και τα ιδρύματα με τη βοήθεια των οποίων τις ικανοποιούμε. «Κάθε πρόσωπο προσπαθεί να δημιουργήσει μια νέα ανάγκη στο άλλο

πρόσωπο, για να το σπρώξει σε μια νέα εξάρτηση σε μια νέα μορφή απόλαυσης, και έτσι στην οικονομική του καταστροφή... Σ'

ένα πλήθος εμπορευμάτων δημιουργείται το βασίλειο των ξένων πραγμάτων που υποδουλώ νουν τον άνθρωπο

» (Κ. Μαρξ).[...]

Η αλλοτριωμένη στάση προς την κατανάλωση δεν υπάρχει μόνο στην απόκτηση και κατανάλωση από μέρους μας εμπορευμάτων, αλλά καθορίζει πολύ πέρα από αυτό την απασχόληση του χρόνου ανάπαυσής μας. Τι θα πρέπει να αναμένουμε; Αν ένας άνθρωπος εργάζεται χωρίς να σχετίζεται αληθινά με αυτό που κάνει, αν αγοράζει και καταναλώνει εμπορεύματα με **αφηρημένο** και αλλοτριωμένο τρόπο, πώς είναι δυνατό να χρησιμοποιήσει το χρόνο ανάπαυσής του κατά τρόπο ενεργητικό και αξιόλογο; Εξακολουθεί να παραμένει πάντα ο παθητικός αλλοτριωμένος καταναλωτής. «Καταναλώνει» παιχνίδια, ταινίες κινηματογράφου, εφημερίδες και περιοδικά, βιβλία, διαλέξεις, φυσικές θέες, κοινωνικές συγκεντρώσεις, κατά τον ίδιο αλλοτριωμένο και αφηρημένο τρόπο που καταναλώνει τα εμπορεύματα που έχει αγοράσει. Δε συμμετέχει

ενεργητικά

και επιθυμεί να «προσλάβει» όλα όσα μπορεί να δεχτεί και να έχει όσο το δυνατό περισσότερη ευχαρίστηση, κουλτούρα κτλ. Στην πραγματικότητα, δεν είναι ελεύθερος να απολαύσει την ανάπαυση «του». Η κατανάλωση του χρόνου ανάπαυσής του καθορίζεται από τη βιομηχανία, όπως καθορίζονται και τα εμπορεύματα που αγοράζει. Το γούστο του είναι προκαθορισμένο, επιθυμεί να δει και να ακούσει αυτό που υποτίθεται πως πρέπει να δει και να ακούσει. Η ψυχαγωγία είναι μια βιομηχανία όπως και οι άλλες, ο καταναλωτής ωθείται στο να αγοράσει διασκέδαση, όπως ωθείται στο να αγοράσει ρούχα και παπούτσια. Η αξία της διασκέδασης καθορίζεται από την επιτυχία της στην αγορά, και όχι από κάτι που θα ήταν δυνατό να μετρηθεί με ανθρώπινους όρους.

Με κάθε παραγωγική και **αυθόρμητη** δραστηριότητα συμβαίνει κάτι μέσα μου ενώ διαβάζω, απολαμβάνω την εξοχή, μιλώ σε φίλους κτλ. Μετά την εμπειρία, δεν είμαι όπως ήμουν πριν. Στην αλλοτριωμένη μορφή της ευχαρίστησης, τίποτα δε συμβαίνει μέσα μου. Έχω καταναλώσει τούτο ή εκείνο. Τίποτα δεν άλλαξε μέσα μου και το μόνο που έχει μείνει είναι η ανάμνηση αυτού που έκανα.

Εριχ Φρομ, Η Υγιής Κοινωνία, μτφρ. Δημ. Θεοδωρακάτου, Εκδ. Μπουκουμάνη, Αθήνα 1973, σ. 171-173 (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Οδυσσέας Ελύτης: Μυρίσαι το άριστον VIII

Γυμνός, Ιούλιο μήνα, το καταμεσήμερο. Σ' ένα στενό κρεβάτι, ανάμεσα σε δυο σεντόνια χοντρά, ντρίλινα¹, με το μάγουλο πάνω στο μπράτσο μου, που το γλείφω και γεύομαι την αρμύρα του.

Κοιτάζω τον ασβέστη αντικρύ στον τοίχο της μικρής μου κάμαρας. Λίγο πιο ψηλά το ταβάνι με τα δοκάρια. Πιο χαμηλά την κασέλα όπου έχω αποθέσει όλα μου τα υπάρχοντα: δυο παντελόνια, τέσσερα πουκάμισα, κάτι ασπρόρουχα. Δίπλα, η καρέκλα με την πελώρια ψάθα. Χάμου, στ' άσπρα και μαύρα πλακάκια, τα δυο μου σάνταλα. Έχω στο πλάι μου κι ένα βιβλίο.

Γεννήθηκα για να 'χω τόσα. Δε μου λέει τίποτε να παραδοξολογώ. Από το ελάχιστο φτάνεις πιο σύντομα οπουδήποτε. Μόνο που 'ναι πιο δύσκολο. [...]

Οδυσσέας Ελύτης, Μικρός Ναυτίλος, Εκδόσεις 'Ικαρος, Αθήνα 1985

1. φτιαγμένος από ντρίλι, είδος φθηνού βαμβακερού υφάσματος για ρούχα

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να γίνει η συνοπτική απόδοση του ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1 (80-90 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Β1. Ποια είναι η θέση του συγγραφέα στη δεύτερη παράγραφο του ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1 και με ποιους τρόπους την υποστηρίζει;

Μονάδες 15

B2. «Σ' ένα πλήθος εμπορευμάτων δημιουργείται το βασίλειο των ξένων πραγμάτων που υποδουλώ νουν τον άνθρωπο». Να αναπτύξετε το νόημα της παραπάνω φράσης σε μία παράγραφο 90-100 λέξεων

Μονάδες 10

B3.α. Στην πρώτη παράγραφο να βρεθούν οι διαρθρωτικές λέξεις και οι νοηματικές σχέσεις που αυτές σημαίνουν. (Μονάδες 5)

B3.β. Να βρεθούν η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του κειμένου. (Μονάδες 5)

B3.γ. Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το α' ενικό πρόσωπο. Τι νομίζετε ότι πετυχαίνει με αυτή την επιλογή; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (Μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Ποια στάση ζωής προβάλλει στο ΚΕΙΜΕΝΟ 2 ο ποιητής; Αναγνωρίστε και σχολιάστε δύο (2) κειμενικούς δείκτες με τους οποίους πετυχαίνει τον στόχο του. Πώς κρίνετε εσείς τη στάση αυτή; Να δικαιολογήσετε τις απόψεις σας.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Σε μία ομιλία σας στην Ένωση Καταναλωτών της περιοχής σας να αναπτύξετε τις συνέπειες που έχει στη ζωή του ανθρώπου και της κοινωνίας ο καταναλωτισμός. (350-400 λέξεις)

30 μονάδες

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε δύο σύντομους ορισμούς 30 περίπου λέξεων για τις έννοιες **α. αλλοτρίωση** και **β. καταναλωτισμός**

2. Να γραφούν τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων: **υποχρεωτικά, αφηρημένο, ενεργητικά, αυθόρμητα, έχει συμβάλει**

3. Να βρεθούν οι τρόποι και τα μέσα πειθούς στην πρώτη παράγραφο

Επιμέλεια - Συγγραφή:

Κ. Καρεμφύλλης, Φιλολόγος

[Ελληνογαλλική Σχολή Καλαμαρί, Θεσσαλονίκη](#)

Δείτε τις Ενδεικτικές Απαντήσεις [εδώ](#)